

Agencje wykonawcze Unii Europejskiej

Maciej Podemski*

W ramach Unii Europejskiej jest tworzonych wiele programów przeznaczonych dla różnych grup beneficjentów, za których wdrożenie i prowadzenie odpowiada Komisja Europejska. Zadań tych nagromadziła się już taka ilość, że stało się konieczne przekazanie obowiązku ich realizacji poza samą komisję. Z drugiej strony jednak zadania nałożone na Komisję Europejską, które wymagają rozwijania polityki unijnej, nie mogą być wykonywane poza samą komisją.

Problem ten podjęła w 2002 r. Rada Europejska, która uznała, że można wesprzeć KE, przekazując część jej obowiązków, odnoszących się do zarządzania jednym programem wspólnotowym lub większą ich liczbą, nowo powoływanym i mającym osobowość prawną instytucjom unijnym. Instytucje te nazwano Agencjami Wykonawczymi Unii Europejskiej (*Executive Agencies*).

Analiza kosztów i korzyści wykazała, że niektóre zadania dotyczące zarządzania, takie jak wykonanie budżetu, kontrola techniczna i finansowa projektów oraz rozpowszechnianie i wykorzystanie wyników, mogą być skuteczniej realizowane przez agencje wykonawcze niż przez Komisję Europejską. Agencje te muszą znajdować się jednak w miejscu siedziby Komisji Europejskiej (Bruksela lub Luksemburg).

Komisja Europejska ma prawo ustanawiania agencji wykonawczych na czas określony, a w razie potrzeby także ich rozwiązywania. Aby utrzymać odpowiednią kontrolę nad działalnością agencji, Komisja Europejska jest uprawniona do powoływania ich dyrektorów i członków komitetów sterujących. Poza tym roczne plany agencji wraz z ich budżetami są zatwierdzane przez KE.

Dotychczas powołano następujące agencje:

- Agencja Wykonawcza ds. Inteligentnej Energii;
- Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego;
- Agencja Wykonawcza Programu Zdrowia Publicznego (w przygotowaniu).

Agencja Wykonawcza ds. Inteligentnej Energii (*Intelligent Energy Executive Agency — IEEA*)

Agencja Wykonawcza ds. Inteligentnej Energii (IEEA) jest pierwszą z agencji mających przejąć wdrażanie progra-

mów unijnych i umożliwić Komisji Europejskiej skupienie się na rozwoju polityki unijnej. IEEA została utworzona w celu realizacji programu *Inteligentna Energia — Europa 2003–2006* (IEE). Decyzję o jej utworzeniu podjęto 23 grudnia 2003 r. Agencja, która mieści się w Brukseli, ma osobowość prawną i jest zarządzana przez Komitet Sterujący powoływany przez Komisję Europejską na trzy lata i dyrektora mianowanego na pięć lat. Dwóch z pięciu członków Komitetu Sterującego pochodzi z Dyrekcji Generalnej UE ds. Transportu, której podlega agencja i która jest odpowiedzialna za układanie i ocenę programu IEE.

Agencja została ustanowiona na okres wygasający z końcem 2008 r. Możliwe jest jednak, że będzie ona również odpowiedzialna za realizację planowanej drugiej edycji programu *Inteligentna Energia — Europa*, która będzie częścią nowego programu Unii Europejskiej na rzecz konkurencyjności i innowacji na lata 2007–2013.

Od 2006 r. agencja odpowiada za funkcjonowanie programu IEE oraz zarządza własnym budżetem. Finansuje swoją działalność z funduszy przydzielonych na realizację programu IEE. Obecnie w IEEA pracuje 40 osób z 16 krajów UE, w tym 5 z nowych państw członkowskich.

Do zadań agencji należy przede wszystkim:

- zarządzanie projektami i organizacja imprez w ramach programu IEE;
- rozpowszechnianie wiedzy specjalistycznej oraz skutecznych rozwiązań praktycznych;
- koordynacja i wspieranie wymiany pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi stronami, a także innych działań na szczeblu wspólnotowym i krajowym;
- przekazywanie informacji do Dyrekcji Generalnej ds. Transportu oraz wspieranie jej w ulepszaniu programu IEE.

Do spraw podejmowanych przez agencję należy m.in. upowszechnienie energii odnawialnej oraz wspieranie wykorzystywania nowych technologii prowadzących do oszczędnego użytkowania energii, zwłaszcza w budownictwie mieszkaniowym, w przemyśle i w transporcie. Ważną częścią jej działalności jest także promowanie w krajach rozwijających się racjonalnego korzystania ze źródeł energii. Agencja realizuje swoje zadania poprzez prowadzenie ponad 280 europejskich projektów wymagających wysokiego poziomu technicznego i finansowego, które nie pociągają za sobą decyzji politycznych. Planuje również powołanie około 40 lokalnych i regionalnych agencji ds. energii oraz organizację około 60 konferencji, seminariów itp.

*EuroGeoConsulting, ul. Jesionowa 36A, 05-816 Michałowice

**Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora
Audiowizualnego (*Education, Audiovisual and Culture
Executive Agency — EACEA*)**

Agencja, powołana 14 stycznia 2005 r. przez Komisję Europejską na okres kończący się 31 grudnia 2008 r., rozpoczęła działalność 1 stycznia 2006 r. Ma ona osobowość prawną; jej siedziba mieści się w Brukseli. Podlega bezpośrednio dwóm dyrekcjom generalnym Komisji Europejskiej: ds. Edukacji i Kultury (*Education and Culture — EAC*) oraz ds. Społeczeństwa Informacyjnego (*Information Society and Media — INFSO*), które są odpowiedzialne za programowanie oraz ocenę i kształtowanie polityki unijnej w zakresie swoich specjalności. Agencją zarządza pięcioosobowy Komitet Sterujący powoływany na dwa lata oraz dyrektor mianowany na cztery lata.

Do zadań agencji należy realizacja ponad 15 programów finansowanych przez Wspólnotę Europejską oraz działań w dziedzinie edukacji i szkoleń (ponad 2800 projektów i grantów), aktywnego obywatelstwa i spraw młodzieży (2500 projektów), kultury (około 270 projektów) i polityki audiowizualnej (około 1600 projektów). Są to m.in.: programy działań w dziedzinie edukacji, takie jak *Sokrates*, *Erasmus Mundum*, *Leonardo da Vinci* i *e-Learning*; wspólnotowe programy działań *Młodość i Kultura 2000*; programy wspierające rozwój, rozpowszechnianie i promocję europejskich utworów audiowizualnych oraz kształcenie specjalistów przemysłu audiowizualnego: *MEDIA Plus — Rozwój, Rozpowszechnianie i Promocja* oraz *MEDIA — Kształcenie*; a także projekty w dziedzinie szkolnictwa wyższego w zakresie pomocy rozwijającym się krajom Azji.

Agencja zajmuje się większością zagadnień związanych z zarządzaniem tymi programami, w tym opracowaniem zaproszeń do składania wniosków, wyborem projektów, podpisywaniem umów dotyczących projektów, zarządzaniem finansami, monitorowaniem projektów (sporządzaniem sprawozdań okresowych i końcowych), kontaktem z beneficjentami programów i kontrolą realizacji programów. Wszystkie zarządzane przez agencję części składowe programów są scentralizowane i wspierają techniczną realizację projektów, które nie wymagają podejmowania decyzji politycznych. Ustanowienie agencji wykonawczej nie zmienia jednak decyzji Rady Europejskiej o przekazaniu Komisji Europejskiej lub krajowym agencjom zarządzania niektórymi etapami realizacji poszczególnych programów.

Agencja otrzymuje dotację włączoną do budżetu ogólnego Unii Europejskiej, pobieraną z funduszy przeznaczonych na zarządzane programy.

**Agencja Wykonawcza Programu Zdrowia Publicznego
(*Executive Agency for the Public Health Programme —
PHEA*)**

Agencja została powołana 15 grudnia 2004 r. na okres do końca 2010 r. Jej siedziba mieści się w Luksemburgu. Do dziś trwają prace nad przygotowaniem agencji do działania. Agencja Wykonawcza Programu Zdrowia Publicznego podlega Komisji Europejskiej. W skład zarząd agencji, jak zwykle w tych instytucjach, wchodzi dyrektor mianowany na czteroletnią kadencję oraz powoływany na dwa lata Komitet Sterujący.

Głównym zadaniem agencji będzie zarządzanie unijnym programem ochrony zdrowia oraz rozwijaniem projektów z nim związanych. Obejmuje to m.in. zawieranie kontraktów i przydzielanie grantów oraz finansowanie i rozliczanie ich realizacji. Ważną częścią jej działań będzie organizowanie spotkań grup roboczych programu, a także innych konferencji i seminariów. Budżet agencji zostanie utworzony ze środków wydzielonych z unijnego programu ochrony zdrowia.

Źródła: European Council, 2003, Council Regulation (EC) No 58/2003 of 19 December 2002 laying down the statute for executive agencies to be entrusted with certain tasks in the management of Community programmes. Official Journal of the European Communities, L 11, 16.01.2003, p. 1–8, Brussels;

European Commission, 2004, Commission Decision of 23 December 2003 setting up an executive agency, the “Intelligent Energy Executive Agency”, to manage Community action in the field of energy in application of Council Regulation (EC) No 58/2003. Official Journal of the European Communities, L 5, 9.01.2004, p. 85–86, Brussels;

European Commission, 2004, Commission Regulation of 21 September 2004 on a standard financial regulation for the executive agencies pursuant to Council Regulation (EC) No 58/2003. Official Journal of the European Communities, L 297, 22.09.2004, p. 6–16, Brussels;

European Commission, 2004, Commission Decision of 15 December 2004 setting up an executive agency, the “Executive Agency for the Public Health Programme”, for the management of Community action in the field of public health - pursuant to Council Regulation (EC) No 58/2003. Official Journal of the European Communities, L 369/73, 16.12.2004, p. 73–75, Brussels;

European Commission, 2005, Commission Decision of 14 January 2005 setting up the “Education, Audiovisual and Culture Executive Agency”, for the management of Community action in the field of education, audiovisual and culture in application of Council Regulation (EC) No 58/2003. Official Journal of the European Communities, L 24/35, 27.01.2005, p. 85–86, Brussels.